

Riikka Marjamäki, Timo Miettinen ja Sari Tuori

VAHVEMPI EUROOPPA, MUTTA MILLÄ EHDOILLA?

Suomalaisten näkemyksiä
EU:n kumppanuuksista ja
strategisestä toimijuudesta

Sitran muistio

© Sitra 2026

**Vahvempi Eurooppa, mutta millä ehdoilla?
Suomalaisten näkemyksiä EU:n kumppanuuksista ja strategisesta toimijuudesta**

Kirjoittajat: Riikka Marjamäki, Timo Miettinen ja Sari Tuori
Toimitussihteeri: Anna Solovjew-Wartiovaara

Taitto: Grano Oy

ISBN 978-952-347-469-7 (PDF) www.sitra.fi
ISSN 2737-1034 (PDF) www.sitra.fi

Sitran muistiot ovat tulevaisuustyömme taustaksi tuotettuja sisältöjä.

Sisällys

Esipuhe	4
Tiivistelmä	6
Sammanfattning	7
Summary	8
1. Johdanto: Eurooppa epävarmuuden ajassa	9
2. Strateginen autonomia ja riippuvuudet	13
3. Kauppakumppanuudet: Kiina, Intia ja Mercosur	18
4. Vanhat kumppanuudet ja uudet liittolaiset	21
5. EU:n painotukset tulevaisuudessa	24
6. Asiantuntijoiden ja kansalaisten näkemykset:	
Strateginen kunnianhimo vs. suojaava realismi	27
7. Johtopäätökset	30
8. Kyselyn metodologia	32
Kirjoittajista	33
Lähteet	34
Liite: Julkaisun kuvat	35

Esipuhe

Suurvaltojen kiristynyt kilpailu ja aseelliset konfliktit ovat paljastaneet, kuinka syvästi Euroopan unioni on riippuvainen Yhdysvalloista ja Kiinasta. Samalla ne ovat osoittaneet, ettei avoimen kilpailun edistäminen itsessään riitä turvaamaan Suomen etuja.

Tämän ovat huomanneet myös kansalaiset. He katsovat, että unionia määrittää entistä vahvemmin kyky suojata kriittisiä toimintoja ja toimia strategisesti epävarmassa maailmassa.

Tämä Sitran ja Elinkeinoelämän valtuuskunnan EVAn yhteinen kyselytutkimus toteutettiin, koska halusimme tietää, mitä kansalaiset EU:sta oikein ajattelevat maailmankuvaamme perusteellisesti vaikuttaneiden tapahtumien jälkeen. Tulosten perusteella suomalaiset ovat hyvin perillä maailman muutoksesta ja antavat vahvan tuen myös kunnianhimoisille ja osin radikaaleillekin ratkaisuille, jos niiden tarkoitus on vahvistaa Euroopan ja Suomen toimintakykyä.

Kansalaiset ovat omaksuneet käytännönläheisen asenteen, jossa pyrkimys turvallisuuteen yhdistyy poliittiseen realismiin. Eurooppalaisen oma-varaisuuden vahvistaminen kriittisissä teknologioissa, energiassa ja ruoantuotannossa sekä yhteiskunnan perustoiminnoissa nähdään välttämättömyytenä. Tuki on kuitenkin ehdollista: eurooppalaisen sopeutumisen hinta ei saa olla kohtuuton eikä se saa kaventaa liikaa kansallista liikkumatilaa. Suomalaiset haluavat vahvemman Euroopan, mutta harkiten.

Arvot ja realismi eivät näyttäyty kansalaisille vastakohtina. EU:lta ei odoteta pelkkää moraalista johtajuutta, mutta sitä ei myöskään haluta nähdä kapeasti omaa etuaan ajavana toimijana. Enemmistö hyväksyy sen, että toimintakyky ja turvallisuus voivat edellyttää yhteistyötä myös sellaisten kumppanien kanssa, jotka eivät jaa kaikkia eurooppalaisia arvoja. Tätä lähestymistapaa voidaan perustellusti kutsua tasavallan presidentti **Alexander Stubbin** käyttämän määritelmän mukaiseksi arvopohjaiseksi realismiksi.

Tämä muistio on suunnattu niille, jotka tekevät tai valmistelevat Eurooppaa koskevia ratkaisuja: poliittisille päättäjille, viranhaltijoille, elinkeinoelämän toimijoille sekä EU-keskustelua seuraaville ja siihen osallistuville. Sen tarkoitus ei ole tarjota yhtä oikeaa vastausta, vaan parantaa ymmärrystä kansalaisten ajattelusta.

Muistio kytkeytyy Sitran laajempaan työhön, jolla pyrimme edistämään ymmärrystä globaalien toimintaympäristön murroksesta ja Euroopan uudelleen muotoutuvasta roolista. Ennakointi- ja analyysityön lisäksi haluamme toimia EU-keskustelun ylläpitäjänä ja tuottaa koulutuksellamme parempaa kykyä vaikuttaa EU:n tulevaisuuteen.

Julkaisemme muistion tarkoituksellisesti Eurooppa-päivänä, innoittaaksemme keskustelua EU:n tulevaisuudesta.

Erityinen kiitos yhteistyöstä EValle eli johtaja **Emilia Kullakselle** ja tutkimuspäällikkö **Ilkka Haavistolle**.

Atte Jääskeläinen

ylIASIAMIES

Veera Heinonen

JOHTAJA

Tiivistelmä

Tässä muistiossa tarkastellaan suomalaisten näkemyksiä Euroopan unionin kumppanuuksista, strategisesta autonomiasta ja geopoliittisesta roolista. Muistio perustuu Sitran ja EVAn maaliskuussa 2026 toteuttamaan kyselytutkimukseen, johon vastasi 2 047 suomalaista. Lisäksi mukana on erillinen EU-asioihin perehtynyt asiantuntijavastaajajoukko (n=34).

Tulosten perusteella suomalaisten tapa hahmottaa EU:ta on muuttumassa. Unionia ei nähdä enää vain sisämarkkinoiden ja sääntelyn hankkeena: se on yhä selvemmin toimija, jonka on kyettävä puolustamaan EU:n arvoja ja liikkumatilaa maailmanpolitiikan myrskyissä.

Kyselyn tulokset kertovat suomalaisten suhtautuvan myönteisesti Euroopan strategisen autonomian vahvistamiseen. Tämä tarkoittaa ennen kaikkea vahvempaa omavaraisuutta kriittisissä teknologioissa, ei-eurooppalaisten suuryritysten vallan rajoittamista ja taloudellisten riippuvuuksien vähentämistä. Huomionarvoista on, että kyse ei kansalaisten mielissä ole vain Kiinasta tai muista autoritaarisista hallinnoista. Myös Yhdysvallat-riippuvuuden vähentäminen saa kannatusta, vaikka maa nähdään edelleen tärkeänä turvallisuuskumppanina.

Kauppapolitiikassa suomalaiset eivät tavoittele sulkeutumista, vaan hallitua suunnanmuutosta. Uusien kumppanuuksien etsiminen esimerkiksi Intian, Brasilian tai Vietnamin kaltaisista nousevista talouksista saa laajaa tukea, erityisesti jos se auttaa vähentämään riippuvuutta Kiinasta. Tulokset vihjaavat, että tuki voi heikentyä, jos sopimusten kustannukset kohdistuvat näkyvästi omiin elinkeinoihin, kuten maatalouteen.

Myös ilmasto- ja turvallisuuspolitiikan välillä näkyy uusi jännite: moni on valmis asettamaan strategisen autonomian ja toimitusketjujen turvallisuuden ilmastotavoitteiden edelle, jos nämä tavoitteet ovat ristiriidassa keskenään. Vihreä siirtymä ei siten ole vain ympäristökysymys, vaan se liittyy kiinteästi geopoliittiseen tilanteeseen.

Tulokset viittaavat myös siihen, että suomalaisten suhde EU:n arvoilähtöisyyteen on muuttunut aiempaa käytännöllisemmäksi. EU:lta ei odoteta pelkkää moraalista johtajuutta, mutta sitä ei myöskään enää nähdä vain oman edun ajajana. Moni näyttää hyväksyvän sen, että Euroopan on tehtävä yhteistyötä myös sellaisten kumppaneiden kanssa, jotka eivät jaa sen kaikkia arvoja, jos tämä vahvistaa unionin toimintakykyä ja vähentää haitallisia riippuvuuksia. Tätä asennetta voidaan kutsua arvopohjaiseksi realismiksi.

Kokonaisuutena kyselyn tulokset osoittavat, että suomalaiset tukevat vahvempaa Eurooppaa, mutta tietyin varauksin. He eivät halua Eurooppaa, joka vetäytyy maailmasta, mutta eivät myöskään Eurooppaa, jolla on merkittäviä haavoittuvuuksia. Suomalaisten silmissä vahva EU on unioni, joka suojaa kriittisiä toimintojaan, hajauttaa riskejä ja pitää yhteydet maailmaan avoimina – omilla ehdoillaan.

Sammanfattning

Denna promemoria granskar finländarnas syn på Europeiska unionens partnerskap, strategiska autonomi och geopolitiska roll. Promemorian baseras på en enkätundersökning utförd av Sitra och EVA i mars 2026, med svar från 2 047 finländare. Dessutom ingår en separat grupp med EU-experter (n=34). Utifrån resultaten kan man konstatera att finländarnas sätt att se på EU håller på att förändras. Unionen betraktas inte längre enbart som ett projekt för den inre marknaden och reglering, utan alltmer som en aktör som måste kunna försvara EU:s värderingar och handlingsutrymme i världspolitikens stormar.

Enkätresultaten visar att finländarna ställer sig positiva till att stärka Europas strategiska autonomi. Detta innebär framför allt en ökad självförsörjning inom kritisk teknik, begränsning av utomeuropeiska storföretags makt och minskat ekonomiskt beroende. Det är värt att notera att detta i medborgarnas ögon inte enbart handlar om Kina eller andra auktoritära regimer. Även ett minskat beroende av USA får stöd, trots att landet fortfarande ses som en viktig säkerhetspartner.

Inom handelspolitiken strävar finländarna inte efter slutenhet, utan efter en kontrollerad riktningförändring. Det finns ett brett stöd för att söka nya partnerskap med tillväxtmarknader som Indien, Brasilien eller Vietnam, särskilt om det bidrar till att minska beroendet av Kina. Resultaten antyder dock att stödet kan försvagas om kostnaderna för avtalen drabbar de egna näringarna, såsom jordbruket, på ett märkbart sätt.

Även mellan klimat- och säkerhetspolitiken syns en ny spänning: många är beredda att prioritera strategisk autonomi och säkra leveranskedjor framför klimatmål, om dessa mål står i konflikt med varandra. Den gröna omställningen är därmed inte bara en miljöfråga, utan är tätt kopplad till det geopolitiska läget.

Resultaten tyder också på att finländarnas förhållande till EU:s värdegrund har blivit mer praktiskt lagt. Man förväntar sig inte enbart moraliskt ledarskap av EU, men unionen ses inte heller längre som en ren företrädare för egenintresse. Många tycks acceptera att Europa måste samarbeta även med partner som inte delar alla dess värderingar, om detta stärker unionens funktionsförmåga och minskar skadliga beroenden. Denna inställning kan kallas för värdebaserad realism.

Sammantaget visar enkätresultaten att finländarna stöder ett starkare Europa, men med vissa förbehåll. De vill inte ha ett Europa som drar sig undan från världen, men inte heller ett Europa som förblir sårbart. I finländarnas ögon är ett starkt EU en union som skyddar sina kritiska funktioner, diversifierar sina risker och håller kontakterna med omvärlden öppna – på egna villkor.

Summary

This memo examines Finnish perspectives on European Union partnerships, strategic autonomy, and the EU's geopolitical role. The findings are based on a survey conducted by Sitra and EVA in March 2026, which included 2,047 Finnish respondents and a separate group of 34 EU experts. The results indicate that the Finnish perception of the EU is shifting. The Union is no longer seen merely as a project centered on the internal market and regulation; it is increasingly viewed as an actor that must be capable of defending European values and its own room for maneuver amid the turbulence of global politics.

The survey results show that Finns are in favor of strengthening Europe's strategic autonomy. This primarily entails greater self-sufficiency in critical technologies, limiting the power of non-European corporations, and reducing economic dependencies. Notably, in the minds of citizens, this does not only concern China or other authoritarian regimes. Reducing dependency on the United States also finds support, even though the U.S. continues to be viewed as a vital security partner.

In trade policy, Finns do not seek isolationism but rather a managed shift in direction. There is broad support for seeking new partnerships with emerging economies such as India, Brazil, and Vietnam—especially if this helps reduce dependency on China. However, the results suggest that support may weaken if the costs of such agreements impact domestic industries, like agriculture, too visibly.

A new tension is also emerging between climate and security policy: many are prepared to prioritize strategic autonomy and supply chain security over climate goals if these objectives clash. Consequently, the green transition is no longer seen solely as an environmental issue but is fundamentally linked to the geopolitical situation.

The results further suggest that the Finnish relationship with the EU's value-based approach has become more pragmatic. The EU is not expected to provide mere moral leadership, nor is it seen purely as an advocate of self-interest. Many appear to accept that Europe must cooperate even with partners that do not share all its values, provided this strengthens the Union's operational capacity and reduces harmful dependencies. This attitude can be described as value-based realism.

Overall, the survey results show that Finns support a stronger Europe, albeit with certain reservations. They do not want a Europe that withdraws from the world, but neither do they want a Europe that remains exposed to its own vulnerabilities. In the eyes of Finns, a strong EU is a union that protects its critical functions, diversifies its risks, and keeps its global connections open—on its own terms.

1. Johdanto: Eurooppa epävarmuuden ajassa

Geopoliittinen murros on tehnyt Euroopan omavaraisuudesta suomalaisille aiempaa konkreettisemmän kysymyksen. EU nähdään yhä selvemmin toimijana, jonka on kyettävä vähentämään haavoittuvia riippuvuuksiaan ja suojaamaan omaa liikkumatilaansa.

”Kansainvälisissä suhteissa on hetkiä, jolloin ymmärrämme maailman olevan muuttumassa, mutta emme tiedä vielä täsmälleen, mihin se on menossa.” Näin kirjoittaa Alexander Stubb (2025, 10) kirjassaan *Vallan kolmio*.

Tasavallan presidentin lainaus kuvaa länsijohtoisen maailmanjärjestyksen murroshetkeä. Yhdysvaltojen globaali rooli on muutoksessa, Kiina vahvistaa asemiaan ja sääntöpohjainen järjestelmä natisee liitoksissaan. Venäjän kehitykseen liittyy suuria epävarmuuksia. Suurvaltojen suhteita ei enää jäsennä ajatus lähentyivistä arvoista, vaan kilpailu on muuttunut paikoin avoimeksi konfliktiksi.

1700-luvun poliittinen taloustieteilijä Adam Smith totesi modernin yhteiskunnan perustuvan siihen, että ”ihminen tarvitsee jatkuvasti lukemattomien muiden yhteistyötä ja apua”. Maailmanpolitiikassa tätä ilmiötä kutsutaan *keskinäisriippuvuudeksi*. Vaikka se mahdollistaa tehokkaan globaalin työnjaon ja vaurauden kasvun, se tekee yhteiskunnista samalla poikkeuksellisen haavoittuvaisia. Ajatus konkretisoitui esimerkiksi vuonna 2021, kun konttialus Ever Given juuttui Suezin kanavaan. Yhden aluksen aiheuttama paikallinen tukos heijastui välittömästi maailmanlaajuisiin toimitusketjuihin.

Geopoliittisen kilpailun kiristyessä keskinäisriippuvuudesta on tullut myös poliittisen painostuksen väline. Suomessa energiariippuvuus on ollut tästä näkyvin esimerkki, mutta ilmiö ulottuu laajemmalle: kriittisten mineraalien hallinta, puolijohteiden tuotantoketjut ja digitaaliset alustat kytkeytyvät kaikki globaaleihin riippuvuusrakenteisiin, joita voidaan hyödyntää valtapolitiikassa. Talous, teknologia ja turvallisuus liittyvät aiempaa vahvemmin yhteen.

Euroopan unionissa tämä on pakottanut arvioimaan uudelleen unionin roolia maailmassa. EU ei näyttäydy enää vain sisämarkkinoiden ja asteittaisen integraation hankkeena, vaan yhä selvemmin toimijana, jonka

on otettava kantaa globaaleihin valtasuhteisiin, suojattava teknologista osaamistaan ja turvattava taloudellinen liikkumatilansa (Bergmann 2020, Blockmans 2022). Tämän kehityksen johtavaksi periaatteeksi on noussut *strateginen autonomia*, jolla viitataan Euroopan kykyyn päättää omasta tulevaisuudestaan ilman lamauttavia riippuvuuksia muista (Miettinen 2026).

Siirtymä on huomioitu laajasti myös Suomessa. Sitran ja Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) Taloustutkimuksella keväällä 2026 teettämä kyselytutkimus (n=2 047) osoittaa, että geopolitiikan ja strategisen autonomian kysymykset ovat nousseet suomalaisten mielissä prioriteettilistan kärkeen.

Tutkimusaineiston perusteella suomalaisten asenteet EU:n geopolitiittista asemaa ja kumppanuuksia kohtaan voidaan tiivistää kolmeen keskeiseen havaintoon:

1. Aiempaa geopolitiittisempi EU saa tukea suomalaisilta

EU:ta ei hahmoteta enää vain markkinoiden, sääntöjen ja asteittaisen integraation projektina. Suomalaisten silmissä siitä on tullut yhä selvemmin turvallisuutta, suojaa ja strategista toimintakykyä tarjoava toimija. Kriittisten teknologioiden omavaraisuus, ruokaturva, energiantuotanto, puolustus ja riippuvuuksien hallinta nousevat unionin tulevana tehtävinä selvästi etualalle.

2. Suomalaiset hyväksyvät strategisen autonomian, mutta eivät täyttä irtikykentää

Aineiston perusteella suomalaiset tukevat vahvasti riippuvuuksien vähentämistä, markkinoiden suojaamista ja uusien kauppakumppanuuksien etsimistä. Tuki kuitenkin heikkenee, jos geopolitiittinen sopeutuminen alkaa näyttää liian kalliilta, liian jäykältä tai Suomen taloudellista liikkumatilaa kaventavalta. Tämä näkyy erityisen selvästi Kiina-suhteissa: riippuvuuksia halutaan vähentää, mutta täyttä irtautumista ei pidetä realistisena tai toivottavana.

3. Arvopohjainen realismi kuvaa suomalaisten EU-näkemyistä paremmin kuin puhdas arvopolitiikka tai pelkät intressit

Suomalaiset eivät odota EU:lta ensisijaisesti moraalista johtajuutta, mutta eivät myöskään hyväksy näkemystä unionista pelkkänä oman edun ajajana. Aineisto viittaa siihen, että unionilta toivotaan kykyä yhdistää arvot, intressit ja strateginen harkinta. Suomalaiset hyväksyvät yhteistyön arvoiltaan erilaisten maiden kanssa, kunhan EU pysyy uskollisena omille periaatteilleen.

Raportin analyysi perustuu aineiston kuvailevaan tarkasteluun. Tuloksia tulkitaan suhteessa laajempaan kansainväliseen kontekstiin, erityisesti siihen, miten kansalaiset hahmottavat muutoksen kustannuksia, riskejä ja rajoja maailmassa, jossa geopolitiittinen kilpailu on voimistumassa.

MISTÄ KYSE?

Sitran ja Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) kysely kartoitti suomalaisten aikuisten (18 vuotta täyttäneet) näkemyksiä EU:sta ja Suomen EU-jäsenyydestä.

Kyselyn toteutti Taloustutkimus maaliskuussa 2026 ja siihen vastasi 2 047 suomalaista. Lisäksi mukana on erillinen EU-asioihin perehtynyt asiantuntijavastaajajoukko (n=34).

Tämä muistio käsittelee kyselytutkimuksen osioita, jotka liittyvät kumppanuuksiin ja geopolitiikkaan. Tarkastelu painottuu erityisesti Euroopan strategiaan valintoihin, riippuvuuksiin ja kansainvälisiin suhteisiin muuttuvassa toimintaympäristössä.

Muut kyselytutkimuksen teemat ja tulokset julkaistaan myöhemmin erillisissä yhteyksissä.

Suomalaisen mielipideilmaston viimeaikaiset muutokset

Aiemmat kyselytutkimukset osoittavat, että maailmanpolitiikan myllerrys on vahvistanut suomalaisten luottamusta Euroopan unioniin. Suomen maakohtaisten Eurobarometrinen (2024, 2025) mukaan muutos on ollut huomattava: syksyllä 2024 EU:hun luotti 59 prosenttia suomalaisista ja Euroopan komissioon 60 prosenttia, kun keväällä 2025 vastaavat luvut nousivat 63 ja 68 prosenttiin. Tällöin 67 prosenttia suomalaisista suhtautui EU:n tulevaisuuteen toiveikkaasti.

Samalla suomalainen mielipideilmasto on viime vuosina siirtynyt aiempaa selvemmin turvallisuutta ja varautumista painottavaan suuntaan. Kevään 2025 Eurobarometrissä turvallisuus ja puolustus nousivat suomalaisten tärkeimmäksi EU-tason politiikkalohkoksi: 59 prosenttia vastaajista nosti ne tärkeimmäksi prioriteetiksi. Syksyn 2024 mittauksessa suomalaiset nostivat EU:n tasolla tärkeimmiksi kysymyksiksi Ukrainan sodan, kansainvälisen tilanteen sekä ympäristön ja ilmastonmuutoksen. Suomalaiset eivät hahmota unionia enää vain taloudellisena ja institutionaalisen projektina: kyse on toimijasta, joka luo suojaa ja vakautta.

Sama suunta näkyy puolustuspolitiikassa. Keväällä 2025 peräti 88 prosenttia suomalaisista kannatti jäsenmaiden yhteistä puolustus- ja turvallisuuspolitiikkaa. 75 prosenttia Eurobarometrin vastaajista katsoi EU:n tarvitsevan lisää puolustusmenoja ja 61 prosenttia toivoi EU:n budjettivaroja käytettävän puolustukseen ja turvallisuuteen.

Kansainvälisen toimintaympäristön muutos näkyy myös suomalaisten suhtautumisessa keskeisiin kumppaneihin. Vuonna 2025 julkaistun Nato-poll-tutkimuksen (Wass ym. 2025) mukaan luottamus Natoon ja

eurooppalaiseen yhteistyöhön on vahvaa, mutta luottamus Yhdysvaltoihin on heikentynyt selvästi. Vain 16 prosenttia uskoo enää Yhdysvaltojen sitoutumiseen eurooppalaisten Nato-maiden puolustamiseen, mikä merkitsee selvää laskua edellisvuodesta.

Suomalaisten Kiina-asenteita puolestaan leimaa taloudellisen realismin ja poliittisen epäluulon yhdistelmä. Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAn kyselyissä enemmistö pitää Kiinaa tärkeänä kauppakumppanina, mutta vain harva luotettavana tai hyvänä yhteistyökumppanina (Haavisto 2024). Samaa havaintoa tukee Verianin vuonna 2026 toteuttama selvitys, jonka mukaan vain noin kolme prosenttia suomalaisista ilmoittaa Kiinan herättävän luottamusta.

Aiempi tutkimus osoittaa, että suomalaisten luottamus EU:hun on vahvistunut ja että turvallisuus, puolustus ja varautuminen ovat nousseet prioriteeteiksi. Tämä muistio vie tarkastelun kuitenkin pidemmälle. Se ei mittaa vain yleistä EU-myönteisyyttä tai abstraktia tukea strategiselle autonomialle, vaan tarkastelee sitä, millaisiin konkreettisiin valintoihin suomalaiset ovat valmiita geopolitiittisen murroksen keskellä.

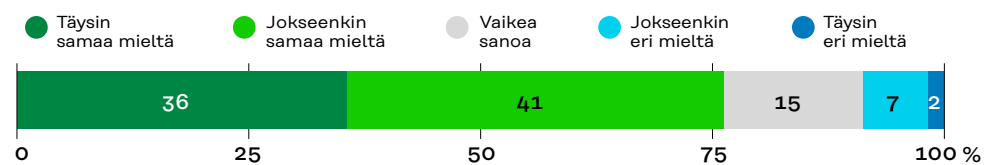
2. Strateginen autonomia ja riippuvuudet

Kiristyvässä maailmantilanteessa suomalaiset eivät kaipaa Euroopalta vetäytymistä, vaan vahvempaa kykyä hallita omia haavoittuvuuksiaan. EU:n strategiselle autonomialle, riippuvuuksien vähentämiselle ja kriittisten resurssien suojaamiselle löytyy Suomessa laaja kansalaistuki.

Suomalaiset tukevat vahvasti EU:n tavoitetta vähentää riippuvuuksiaan ja turvata kriittisiä resurssejaan kiristyvässä maailmantilanteessa. Kyse ei ole sulkeutumisesta, vaan siitä, että Euroopalta odotetaan aiempaa parempaa kykyä hallita haavoittuvuuksiaan ja vahvistaa omaa toimintakykyään maailmassa, jossa kauppa, teknologia ja turvallisuus kietoutuvat tiiviisti yhteen. Strateginen autonomia näyttäytykin ennen kaikkea käytännöllisenä riskienhallintana, joka antaa sisällön sille, mitä aiempaa vahvempi ja geopolitiisempi Eurooppa suomalaisille merkitsee.

Suomalaiset haluavat vähentää Yhdysvallat-riippuvuutta

Euroopan on vähennettävä teknologista ja taloudellista riippuvuuttaan Yhdysvalloista, vaikka se heikentäisikin suhteitamme Yhdysvaltoihin

Kuva 1

n=2047

Sitra/EVA 2026

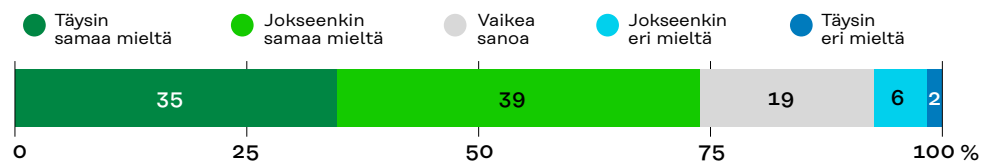
Yksi aineiston yllättävimmistä tuloksista on se, että myös Yhdysvaltoihin liittyvien teknologisten ja taloudellisten riippuvuuksien vähentäminen saa hyvin laajaa tukea. Yli kolme neljästä (77 %) katsoo, että Euroopan on vähennettävä riippuvuuksiaan Yhdysvalloista, ja vain yhdeksän prosenttia ei pidä tätä aiheellisenä. Tulos viittaa siihen, että strateginen autonomia ei suomalaisten mielissä koske vain suhdetta Kiinaan tai muihin autoritaariisiin toimijoihin, vaan se liittyy myös liittolaisriippuvuuksiin. Ajatus toimintakyvyn vahvistamisesta on alkanut elää transatlanttisen suhteen sisällä.

Kyse ei ole suorasta amerikkalaisvastaisuudesta. Suomalaiset näyttävät pikemminkin erottavan turvallisuusyhteistyön ja taloudellisen teknologisen

riippuvuuden toisistaan: Yhdysvallat säilyy välttämättömänä turvallisuuskumppanina, mutta tästä ei seuraa, että kaikki taloudelliset ja teknologiset kytkökset olisivat ongelmattomia. Konkreettinen esimerkki tällaisesta riippuvuudesta on, että suuri osa eurooppalaisesta julkisesta keskustelusta käydään amerikkalaisten teknologiayhtiöiden omistamilla alustoilla, joiden algoritmit lisäävät yhteiskunnan polarisaatiota.

Kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta vallitsee laaja ymmärrys

EU:n tulisi asettaa tiukempia rajoituksia kiinalaisille investoinneille Euroopan kriittiseen infrastruktuuriin (esim. satamat, energiaverkko)

Kuva 2

n=2047

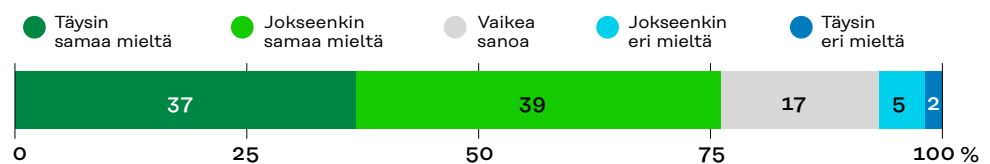
Sitra/EVA 2026

Silti vahvin yksittäinen turvallisuusviesti koskee kiinalaisia investointeja Euroopan kriittiseen infrastruktuuriin. Selvä enemmistö (74 %) kannattaa tiukempia rajoituksia satamiin, energiaverkkoihin ja muuhun strategiseen omaisuuteen. Aineisto on tässä lähes yksiselitteinen: suomalaiset eivät enää pidä infrastruktuuria normaalina investointikohteena vaan turvallisuuspoliittisena resurssina, joka kuuluu erityiseen suojeluun.

Tulos viittaa laajempaan murrokseen siinä, miten globalisaatio ymmärretään. Omistus, investoinnit ja markkinaosallistuminen eivät kansalaisten silmissä ole enää puhtaasti taloudellisia kysymyksiä, vaan ne kytkeytyvät suoraan suvereniteettiin, huoltovarmuuteen ja kriisinsietokykyyn. Avoimuuden ihanne on väistynyt varautumisen ja ennakkoinnin tieltä.

Jättiyritysten vallan rajoittamiselle on poikkeuksellisen laaja tuki

EU:n on rajoitettava amerikkalaisten ja kiinalaisten jättiyritysten Euroopan valloitusta

Kuva 3

n=2047

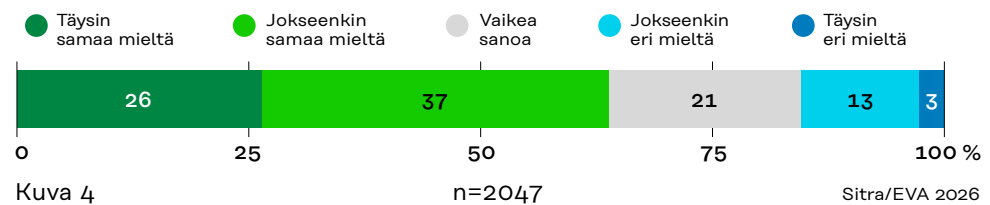
Sitra/EVA 2026

Suomalaiset suhtautuvat hyvin myönteisesti siihen, että EU rajoittaisi amerikkalaisten ja kiinalaisten suuryritysten valta-asemaa Euroopassa: tätä kannattaa yli kolme neljästä (76 %). Suuryritysten asemaa ei tarkastella enää vain markkinakilpailun näkökulmasta, vaan myös kysymyksenä valasta, riippuvuuksista ja eurooppalaisesta toimintakyvystä.

Erityisesti digitaalisessa infrastruktuurissa, datassa ja alustataloudessa kysymys tiivistyy siihen, kuinka paljon vaikutusvaltaa Euroopassa halutaan jättää unionin ulkopuolisille toimijoille. Suomalaisten vastauksissa näkyy selvä hyväksyntä sille, että EU:n on tarvittaessa puututtava tähän valta-asemaan nykyistä voimakkaammin.

Kiina-riippuvuuden purkaminen menee ilmastotavoitteiden edelle

Euroopan on vähennettävä teknologista riippuvuuttaan (esim. akut, sähköautot) Kiinasta, vaikka se hidastaisi ilmastotoimia

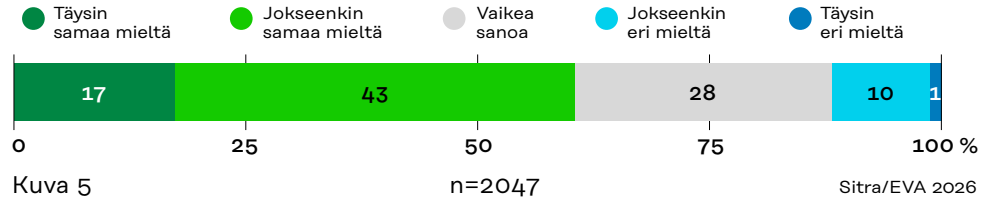

Euroopan vihreä siirtymä on rakenteellisesti riippuvainen Kiinasta: suuri osa aurinkopaneeleista, sähköautoista ja akkuteknologiasta perustuu kiinalaiseen tuotantoon. Kyselyssä vastaajilta kysyttiin, tulisiko Euroopan vähentää tätä teknologiariippuvuutta, vaikka se hidastaisi ilmastotoimia. Enemmistö (63 %) suomalaisista suhtautui tähän myönteisesti.

Tulos kertoo siitä, että Kiina-riippuvuuden vähentämiselle annetaan tukea myös silloin, kun siihen liittyy selvä poliittinen kustannus. Sen perusteella ei kuitenkaan voi päätellä, että suomalaiset yleisesti asettaisivat ilmastotavoitteet toissijaisiksi. Tarkempi johtopäätös on, että tässä nimenomaisessa valintatilanteessa moni pitää teknologiariippuvuuden vähentämistä tärkeämpänä kuin ilmastotoimien nopeutta.

Yhteistyö myös erimielisten kumppanien kanssa hyväksytään

EU:n on edistettävä yhteistyötä muidenkin kuin samanmielisten maiden ja maaryhmien kanssa

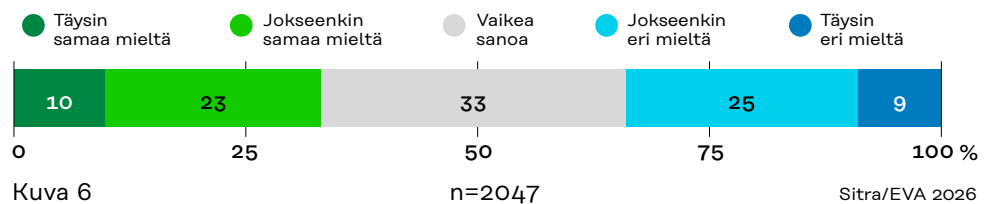

Alexander Stubb on tehnyt presidenttikaudellaan tunnetuksi arvopohjaisen realismin käsitteen. Sen mukaan kansainvälistä yhteistyötä ei voida rajata vain samanmielisiin valtioihin: Suomen ja EU:n on kyettävä toimimaan myös sellaisten maiden kanssa, jotka eivät jaa arvojamme. Kyselyn perusteella suomalaiset suhtautuvat tähän periaatteeseen melko myönteisesti: 60 prosenttia arvioi, että Euroopan asemaa ei voida vahvistaa pelkästään samanmielisten kumppanuuksien varassa.

Tuloksessa näkyy ulkopoliittikan ehtojen muutos. Kun talous, turvallisuus ja teknologia kietoutuvat yhä tiiviimmin yhteen, yhteistyökumppaneita ei voida valita vain arvojen perusteella. Suomalaiset hyväksyvät sen, että EU rakentaa suhteita myös arvoiltaan erilaisten kumppanien kanssa, jos se vahvistaa unionin asemaa.

EU:n kilpailukykyyn suhtaudutaan epävarmasti

EU pystyy kilpailemaan tulevaisuudessa tasavertaisesti Kiinan ja Yhdysvaltojen kanssa

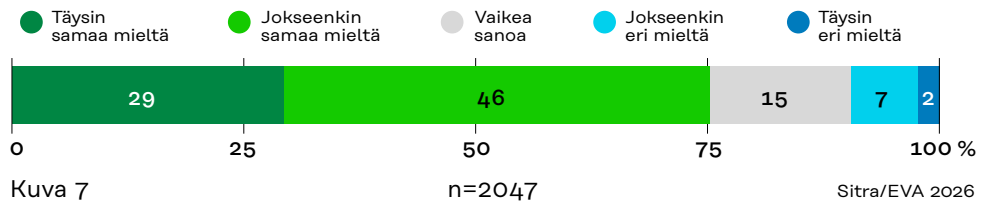

Kyselyssä vastaajilta kysyttiin, pystyykö EU kilpailemaan tulevaisuudessa tasavertaisesti Kiinan ja Yhdysvaltojen kanssa. Vastaukset jakautuvat lähes tasan: kolmasosa (33 %) uskoo Euroopan pärjäämiseen ja yhtä moni (34 %) ei usko. Suuri osa vastaajista ei osannut ottaa kantaa.

Tulos kertoo ennen kaikkea epävarmuudesta. Suomalaiset eivät pidä EU:ta selvästi vahvana globaalina talousmahtina, mutta eivät myöskään näe unionin kilpailukykyä laajasti menetettyinä. Arvio on varovainen ja avoin.

Turvallisuus voittaa tehokkuuden

Euroopan maiden tulisi suosia hankinnoissaan eurooppalaisia yrityksiä, vaikka se nostaisi tuotteiden ja palveluiden hintoja

Kolme neljästä (75 %) suomalaisesta kannattaa eurooppalaisten yritysten suosimista julkisissa hankinnoissa, vaikka se nostaisi hintoja. Tulos viittaa siihen, että taloudellisesta tehokkuudesta ollaan valmiita joustamaan strategisten tavoitteiden vuoksi.

Tulosta selittää konkreettisesti turvallisuus- ja varautumiskysymysten nousu. Esimerkiksi ammustuotannossa, puolustusteollisuudessa ja kriittisissä komponenteissa on nähty, että eurooppalainen kapasiteetti on riittämätön ja riippuvuus ulkopuolisista toimittajista voi muodostua ongelmaksi kriisitilanteessa. Tässä kontekstissa eurooppalaisten yritysten suosiminen ei näyttäydy vain talouspolitiikkana vaan turvallisuuskysymyksenä: korkeampi hinta hyväksytään eräänlaisena vakuutusmaksuna toimitusvarmuudesta. Sama koskee digitaalista infrastruktuuria.

Johtopäätös: EU ei hae muuria vaan puskuria

Tämän tutkimuksen mukaan suomalaiset suhtautuvat strategiseen autonomiaan ennen kaikkea varautumisen näkökulmasta. Euroopan ei toivota sulkeutuvan muulta maailmalta, vaan pikemminkin vahvistavan kykyään suojautua ulkoiselta painostukselta, häiriöiltä ja haitallisilta riippuvuuksilta.

Suomalaiset suhtautuvat nykyisin myönteisesti toimiin, joita on aiemmin pidetty avoimen talouden kannalta poikkeuksellisina. Tällaisia ovat esimerkiksi investointien tai suuryritysten vallan rajoittaminen sekä kriittisten resurssien aktiivinen suojaaminen. Muutos kertoo siitä, että taloutta, teknologiaa ja turvallisuutta tarkastellaan aiempaa useammin yhtenäisenä kokonaisuutena.

Tulosten perusteella eurooppalaiselta toiminnalta odotetaan kykyä turvata yhteiskuntien toimivuus ja päätöksenteon liikkumavara. Painopiste on nimenomaan suojautumisessa ja pitkän aikavälin toimintakyvyn varmistamisessa – ei niinkään vaikutusvallan tietoisessa kasvattamisessa.

3. Kauppakumppanuudet: Kiina, Intia ja Mercosur

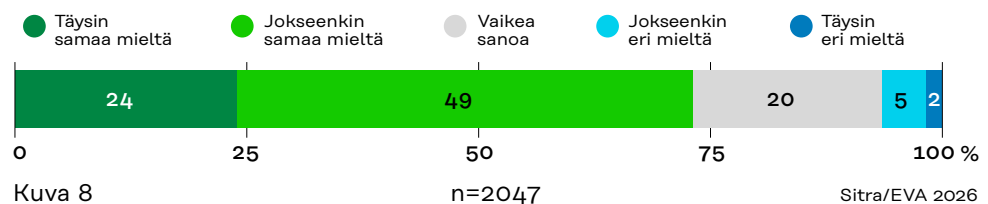
Kauppapolitiikka ei näyttäydä suomalaisille enää vain viennin ja kasvun välineenä, vaan osana Euroopan laajempaa riskienhallintaa. Uusia kumppanuuksia halutaan rakentaa, mutta tuki niille riippuu siitä, vahvistavatko ne samalla Euroopan liikkumatilaa ilman kohtuuttomia kustannuksia omille herkille sektoreille.

Kyselytutkimuksessa vastaajat arvioivat myös kauppakumppanuuksia. Euroopan taloussuhteet ovat siirtymässä vaiheeseen, jossa kauppapolitiikkaa ei arvioida enää vain kasvun ja markkinoillepääsyn vaan myös turvallisuuden, riippuvuuksien ja strategisen liikkumatilan kautta. Kysymys ei ole enää pelkästään siitä, missä Eurooppa käy kauppaa, vaan millaisia sidoksia se haluaa rakentaa maailmassa, jossa taloudelliset suhteet voivat muuttua poliittisen painostuksen välineiksi.

Suunnanmuutos näkyy EU:n vauhdittuneessa sopimuspolitiikassa. Chilen kanssa väliaikainen kauppasopimus tuli voimaan helmikuussa 2025, Intian kanssa vapaakauppaneuvottelut saatiin päätökseen tammikuussa 2026, Indonesian kanssa saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys CEPA-sopimuksesta heinäkuussa 2025 ja Australian kanssa neuvottelut päättyivät maaliskuussa 2026. Sopimuksia yhdistää yhteinen logiikka: kauppapolitiikka on yhä selvemmin myös geopoliittinen väline, jolla hajautetaan riskejä, vahvistetaan toimitusvarmuutta ja turvataan Euroopan kyky tehdä omia päätöksiään.

Uudet kauppakumppanuudet saavat tukea

Euroopan tulisi aktiivisesti hakea uusia kauppakumppanuuksia nousevien valtojen (kuten Intia, Brasilia tai Vietnam) kanssa vähentääkseen riippuvuuttaan Kiinasta

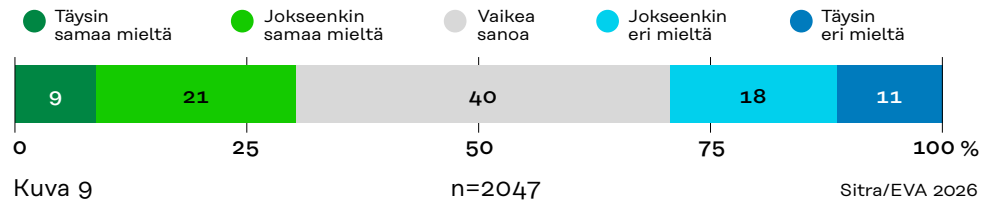

Suomalaisten enemmistö (73 %) suhtautuu myönteisesti uusien kauppakumppanuuksien etsimiseen esimerkiksi Intian, Brasilian tai Vietnamin kaltaisista nousevista talouksista. Kauppasuhteiden monipuolistaminen näyttäytyy keinona vahvistaa Euroopan toimintakykyä ja vähentää riippuvuutta yksittäisistä markkinoista.

Tukea voi selittää se, että uudet kauppasopimukset ovat viime vuosina olleet näkyvästi esillä suomalaisessa ja eurooppalaisessa keskustelussa, osin vastauksena Trumpin tempoilevaan tullipolitiikkaan. Samalla myös viennin edistäminen on noussut Suomessa aiempaa selvemmin talous- ja elinkeinopolitiikan painopisteeksi.

Mercosur: yhteistyötä, mutta ei hinnalla millä hyvänsä

EU-maiden tulisi solmia lisää Mercosur-kauppasopimuksen (Etelä-Amerikan maat) kaltaisia sopimuksia, vaikka ne toisivat haasteita eurooppalaiselle maataloudelle

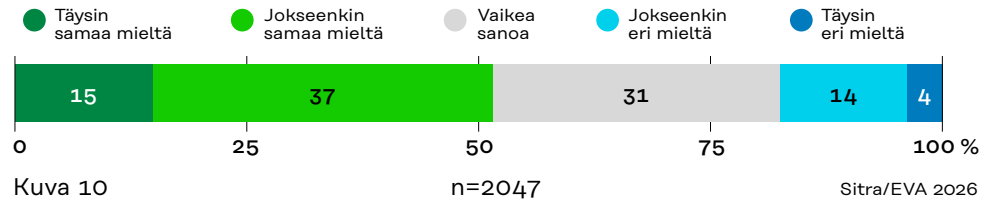

Mercosur-tyyppisiä kauppasopimuksia koskeva kysymys paljastaa uusien kumppanuuksien ehdollisuuden, mutta tulosta on syytä tulkita varovasti. Vain 30 prosenttia solmisi lisää tällaisia sopimuksia, jos ne tuovat haasteita eurooppalaiselle maataloudelle, ja lähes yhtä moni (29 %) jättäisi sopimukset tällöin kokonaan tekemättä. Samalla peräti 40 prosenttia vastaa, että asiaa on vaikea arvioida. Tämä viittaa siihen, että kysymys on monille vastaajille vaikeasti hahmotettava, eikä Mercosur-sopimuksen sisältö välttämättä ole kansalaisille tuttu.

Maatalous on kauppapolitiikassa poikkeuksellisen herkkä ala, johon kytkeytyvät huoltovarmuus, omavaraisuus ja vahvat poliittiset intressit. Väittämä antaa tähän myös tulkintakehyksen: vaikka itse sopimus olisi monelle etäinen, maatalouteen kohdistuvat vaikutukset ovat helpommin ymmärrettäviä. Mercosur-tyyppisiin sopimuksiin sisältyykin usein perustava jännite: teollisuus ja vienti voivat hyötyä, mutta kustannusten pelätään kohdistuvan maatalouteen. Tulos viittaa siihen, että suomalaiset suhtautuvat uusiin kumppanuuksiin varovaisen myönteisesti, mutta etenkin silloin, kun mahdolliset haitat osuvat strategisesti tärkeinä pidettyihin aloihin, epävarmuus kasvaa selvästi.

Kiina: riskien vähentämistä ilman täyttä irtautumista

Vaikka taloudellisten riippuvuuksien vähentäminen Kiinasta on tärkeää, tiukka irtautuminen sen markkinoista on Suomelle kestävä tavoite

Suomalaisten suhtautuminen Kiina-riippuvuuteen tiivistyy pragmaattiseen tasapainoiluun. Enemmistö (52 %) ei pidä täydellistä irtautumista Kiinan markkinoilta realistisena vaihtoehtona vientivetoiselle taloudelle. Kansalaismielipide tukee EU-kielenkäytöstä tuttua hallittua riskien vähentämistä (*de-risking*) täydellisen irtikytkennän (*decoupling*) sijaan: tavoitteena ei ole sulkeutuminen, vaan hajautetumpi ja turvallisempi kauppaverkosto.

Johtopäätös: Avointa kauppaa, mutta silmät auki

Tulokset osoittavat, että suomalaiset suhtautuvat myönteisesti uusiin kauppakumppanuuksiin, mutta tuki on selvästi ehdollista. Enemmistö kannattaa kauppasuhteiden laajentamista ja riskien hajauttamista, mutta samalla suuri osa torjuu ratkaisut, joissa kustannukset kohdistuvat suoraan herkkiin sektoreihin, kuten maatalouteen. Myös suhtautuminen Kiinaan viittaa samaan logiikkaan: riippuvuuksia halutaan vähentää, mutta ilman täyttä irtautumista.

Kokonaisuutena kysely piirtää kuvan käytännöllisestä ja tasapainottelevasta kauppapoliittisesta näkemyksestä. Avoimuutta ei vastusteta, mutta sitä arvioidaan tapauskohtaisesti. Suomalaiset näyttävät hyväksyvän uudet kumppanuudet silloin, kun ne lisäävät vaihtoehtoja ja vähentävät riskejä. Suhde muuttuu varaukselliseksi, jos ne uhkaavat kotimaisia tai eurooppalaisia keskeisiä elinkeinoja.

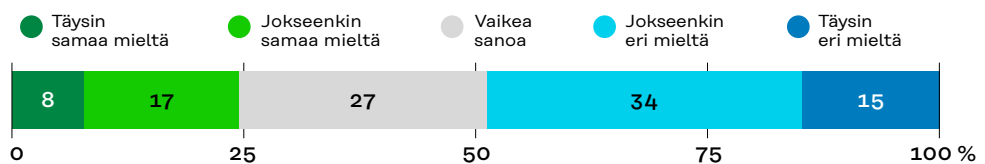
4. Vanhat kumppanuudet ja uudet liittolaiset

Tulokset viittaavat siihen, että suomalaiset hahmottavat EU:n ulkoista roolia aiempaa tasapainoisemmin etujen ja arvojen yhdistelmänä. Unionilta odotetaan sekä kykyä puolustaa omaa asemaansa että valmiutta toimia tavalla, joka ei typistä sen kansainvälistä roolia pelkäsi oman edun ajamiseksi.

Edelliset osiot tarkastelivat ennen kaikkea riippuvuuksia, turvallisuutta ja taloudellista liikkumatilaa. Tässä osiossa huomio siirtyy siihen, millaisena toimijana EU näyttäytyy suomalaisille laajemmin. Kysymys ei ole vain siitä, mitä unionin pitäisi tehdä, vaan myös siitä, miten sen rooli maailmassa ymmärretään.

EU:n vahvistunut rooli ei näyttäydy pelkkänä oman edun ajamisena

EU on hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu

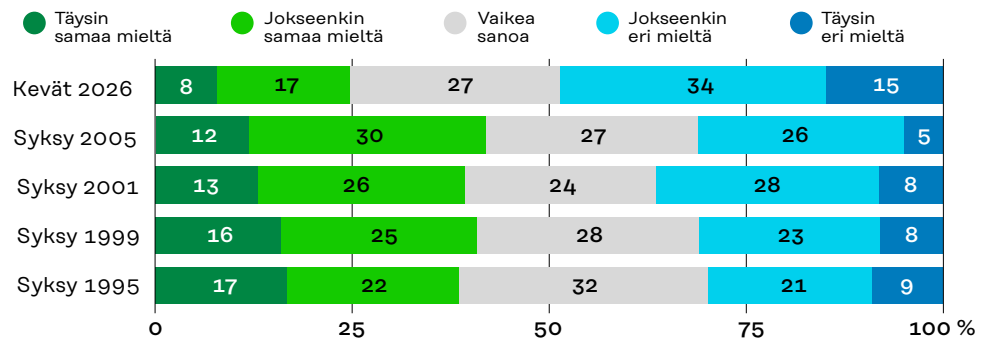
Kuva 11

n=2047

Sitra/EVA 2026

Tuloksissa näkyy mielenkiintoinen jännite: vaikka suomalaiset vaativat EU:lta kovempaa otetta, he eivät halua unionin kadottavan moraalista kompassiaan. Neljäsosa (25 %) suhtautuu EU:hun kriittisesti pitäen sitä Euroopan itsekäänä edunvalvojana, mutta lähes puolet (49 %) torjuu ajatuksen unionista varakkaiden maiden itsekäänä edunvalvontakoneistona. Suomalaiset näkevät EU:n toiminnassa edelleen laajemman tarkoituksen kuin pelkän taloudellisen hyödyn tavoittelun.

EU on hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu (%)

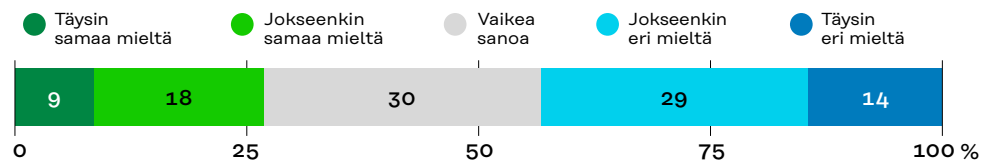
Kuva 12

Sitra/EVA 2026

Vertailu parinkymmenen vuoden takaisin tuloksiin osoittaa, että mielikuva EU:sta itsekkäänä edunvalvontakoneistona on heikentynyt selvästi. EU:n vahvistunutta geopoliittista roolia ei nähdä ensisijaisesti sulkeutumisenä tai kylmänä oman edun ajamisena, vaan aiempaa hyväksyttävämpänä tapana kantaa vastuuta epävarmassa maailmassa.

Enemmistö ei pidä EU:n arvopohjaisia vaatimuksia kauppasopimusten esteenä

EU esittää kehittyville maille liian tiukkoja vaatimuksia ympäristön ja ihmisoikeuksien suhteen, mikä vaikeuttaa uusien kauppasopimusten syntymistä

Kuva 13

n=2047

Sitra/EVA 2026

Vain reilu neljäsosa (27 %) katsoo, että EU:n tiukat ympäristö- ja ihmisoikeusvaatimukset vaikeuttavat kauppasopimusten syntyä kehittyvien maiden kanssa. Selvästi useampi (43 %) on eri mieltä. Suomalaisten enemmistö ei siis allekirjoita tulkintaa EU:n arvolähtöisen kauppapolitiikan haitallisuudesta.

Kysymykseen liittyy kuitenkin huomattava määrä epävarmuutta. Tulos heijastaa asetelman haastavuutta tilanteessa, jossa globaali kilpailu uusista kumpanuuksista on kiristynyt ja Euroopan liikkumavara on kaventunut.

Johtopäätös: Etuja puolustaen, arvoja unohtamatta

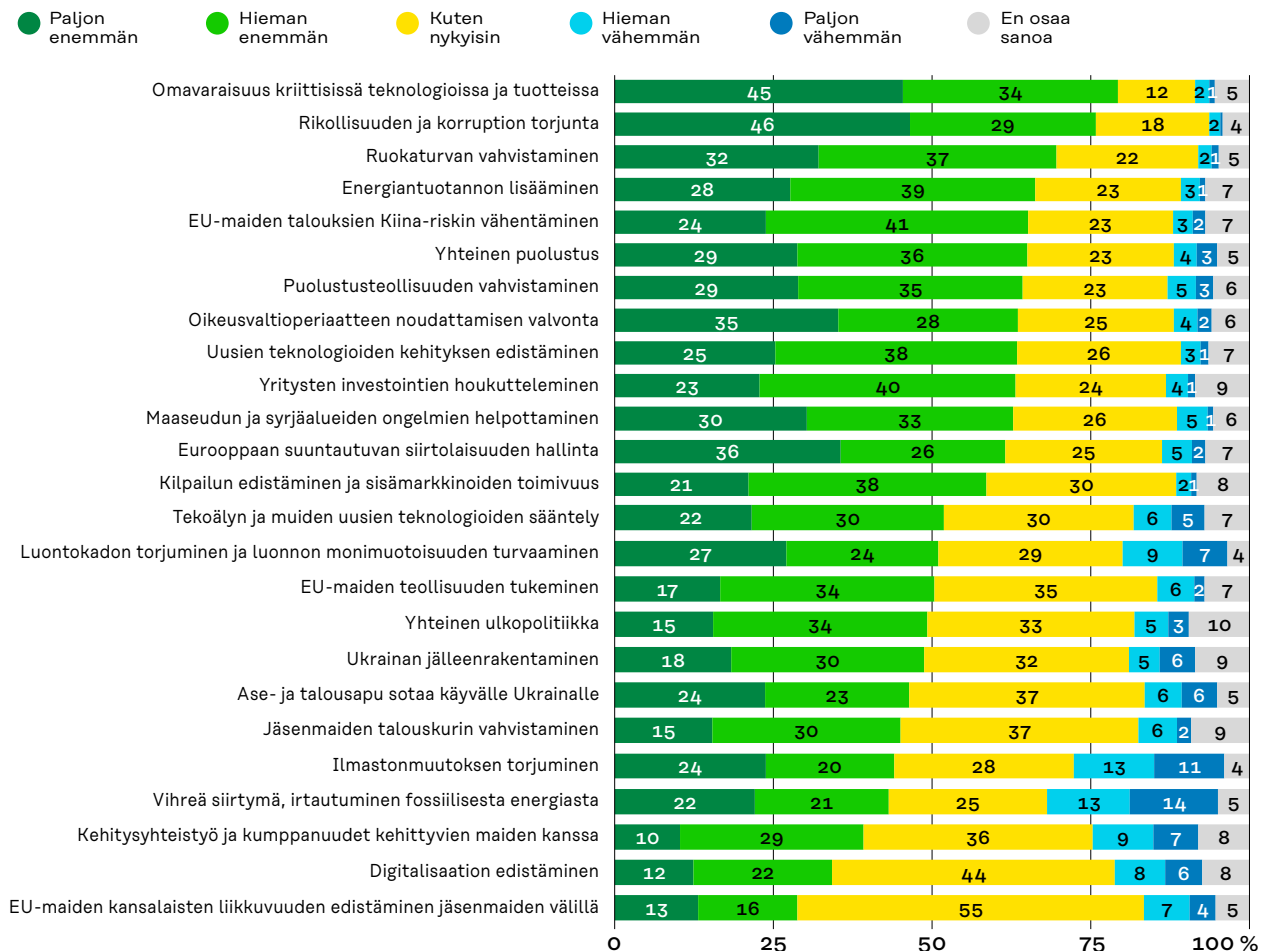
Tulokset osoittavat, että suomalaiset eivät hahmota EU:n ulkoista roolia vastakkainasetteluna etujen ja arvojen välillä, vaan niiden yhdistelmänä. Enemmistö torjuu ajatuksen unionista pelkkänä itsekkäänä toimijana, mutta ei myöskään vastusta sen kykyä puolustaa omia intressejään. Samoin arvopohjaisia vaatimuksia ei nähdä keskeisenä esteenä kansainvälisille kumppanuuksille. Aineisto viittaa siihen, että suomalaisessa EU-ajattelussa hyväksytään aiempaa realistisempi toimintatapa, kunhan se ei irrota unionia sen arvoperustasta.

5. EU:n painotukset tulevaisuudessa

Kun vastaajia pyydetään punnitsemaan EU:n tulevia painopisteitä kokonaisuutena, kärkeeseen nousevat turvallisuus, omavaraisuus ja riippuvuuksien hallinta. Suomalaisien odotuksissa unioni ei ole ensi sijassa sääntelijä tai ilmastotoimija, vaan yhä enemmän suojaa, varautumista ja toimintakykyä rakentava poliittinen toimija.

Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan laajaa joukkoa EU:n toimintalueita ja ottamaan kantaa siihen, mitä niistä unionin tulisi tulevina vuosina painottaa nykyistä enemmän tai vähemmän. Tulokset eivät kuvaa vain suhtautumista yksittäisiin politiikkatoimiin, vaan laajemmin sitä, millaista roolia ja tehtävää EU:lta odotetaan muuttuneessa maailmantilanteessa.

Miten seuraavien asioiden tulisi sinun mielestäsi tulevina vuosina painottua EU:n toiminnassa verrattuna EU:n viime vuosien toimiin? Tulisi painottua nykyistä...

Kuva 14

n=2047

Sitra/EVA 2026

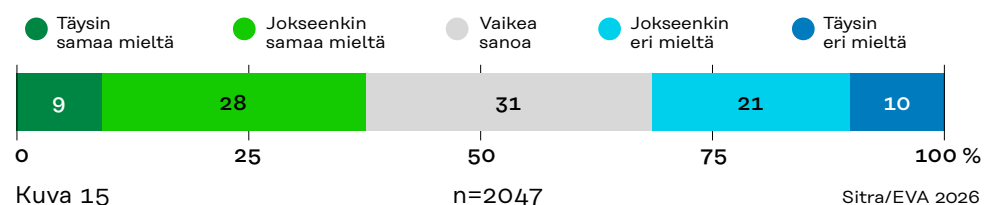
Kysymys EU:n tulevien vuosien painopisteistä antaa selkeän kuvan siitä, mihin suuntaan suomalaisten odotukset ovat liikkuneet. Aineistossa korostuvat ennen kaikkea turvallisuuteen, omavaraisuuteen ja riippuvuuksien hallintaan liittyvät tavoitteet. Vahvinta tukea saa kriittisten teknologioiden ja tuotteiden omavaraisuus, jota valtaosa vastaajista (79 %) painottaisi EU:ssa nykyistä enemmän. Myös rikollisuuden ja korruption torjunta (75 %), ruokaturvan vahvistaminen (69 %), energiantuotannon lisääminen (67 %) ja EU-maiden talouksien Kiina-riskin vähentäminen (65 %) nousevat erittäin korkealle. Myös yhteisen puolustuksen (65 %) ja puolustusteollisuuden vahvistamisen (64 %) painottaminen saa vastaajilta laajaa tukea.

Tulokset osoittavat suomalaisten hahmottavan EU:n tehtävää yhä vahvemmin kansainvälisen epävarmuuden, geopoliittisen kilpailun ja strategisten riippuvuuksien kautta. Suunnanmuutos korostuu, kun tuloksia verrataan ilmasto- ja ympäristökysymyksiin. Vaikka vihreän siirtymän vahvistaminen (43 %), ilmastomuutoksen torjunta (44 %) ja luontokadon ehkäisy (51 %) nauttivat yhä laajaa kannatusta, ne eivät enää nouse kärkeen samalla tavoin kuin omavaraisuuteen, teknologiaan, kilpailukykyyn ja turvallisuuteen liittyvät tavoitteet. Tulos voi johtua myös siitä, että ilmasto- ja ympäristökysymykset nähdään jo vakiintuneena EU-politiikan osa-alueena, kun taas turvallisuus ja taloudellinen resilienssi koetaan uusina haasteina, joihin unionilta odotetaan tuoreita ratkaisuja.

Ukrainaan liittyvissä kysymyksissä tuki on jonkin verran varovaisempaa. Esimerkiksi ase- ja talousavun sekä jälleenrakentamisen lisäämistä kannatetaan, mutta vahva lisäpanostus ei saa yhtä yksiselitteistä enemmistötukea kuin monet muut turvallisuuteen liittyvät teemat. Tämä viittaa siihen, että vaikka Ukrainan tukeminen hyväksytään osana EU:n roolia, sen laajuuteen ja kustannuksiin suhtaudutaan muita politiikka-alueita pidättyvämmiin.

Perinteisten menojen siirtoon suhtaudutaan varovaisen myönteisesti

EU-rahoitusta tulisi siirtää perinteisestä aluetuesta ja maataloudesta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin

Kyselyssä vastaajilta tiedusteltiin, tulisiko EU-rahoitusta siirtää perinteisestä alue- ja maatalouspolitiikasta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin. Vajaa neljä kymmenestä (37 %) kannattaisi siirtoa, mutta

lähes kolmannes (31 %) ei koskisi rahoitukseen, ja merkittävä osa jää vailla kantaa. Tulosten perusteella rahoituksen uudelleensuuntaamiseen ei suhtauduta torjuvasti, mutta sille ei myöskään muodostu selvää enemmistön tukea. Aihe jakaa mielipiteitä, mikä viittaa siihen, että tarve vahvistaa uusia strategisia painopisteitä tunnustetaan, mutta muutosten kohdentamiseen suhtaudutaan varauksella.

Johtopäätös: Uudet painopisteet hyväksytään, mutta muutos on ehdollinen

Tulokset viittaavat siihen, että suomalaiset tukevat selvästi EU:n painopisteiden siirtymistä kohti turvallisuutta, omavaraisuutta, teknologiaa ja kilpailukykyä. Samalla tuki on ehdollista: uusien prioriteettien vahvistaminen hyväksytään helpommin kuin perinteisten politiikkalohkojen rahoituksen vähentäminen. Tämä viittaa siihen, että suunnanmuutokselle on laaja hyväksyntä, mutta sen toteutustavalla on ratkaiseva merkitys.

Tuloksia tulkittaessa on kuitenkin huomioitava, että jotkin teemat ja osa-alueet saattavat jäädä vastaajille etäisiksi. Suuri epävarmojen osuus kertonee EU:n monimutkaisten toimintatapojen rajallisesta tunnettuudesta kansalaisten keskuudessa.

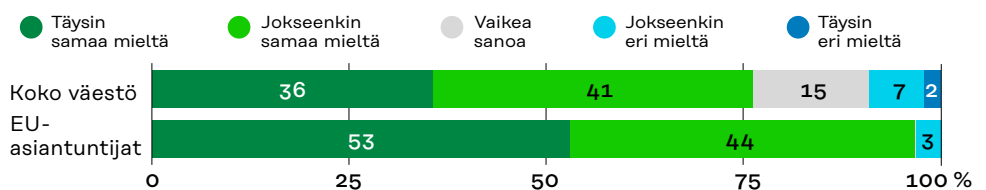
6. Asiantuntijoiden ja kansalaisten näkemykset: Strateginen kunnianhimo vs. suojaava realismi

Näkemyksiä kysyttiin myös EU:n tulevaisuuden johtamiskoulutuksen alumneilta. Kyse on Sitran koulutusohjelmasta, jonka osallistujat työskentelevät päivittäin EU-asioiden parissa politiikan, hallinnon, yrityselämän, median ja tutkimuksen kentillä. Asiantuntijoiden arviot vahvistavat kansalaispaneelin tuloksia, mutta monessa kysymyksessä ne ovat vielä jyrkempiä. Asiantuntijat painottavat kansalaispaneelia selvemmin strategista autonomiaa, kriittisten riippuvuuksien vähentämistä ja eurooppalaisen toimintakyvyn vahvistamista.

Suurimmat erot asiantuntijoiden ja kansalaisten välillä löytyvät seuraavista teemoista:

- **Strategiset riippuvuudet ja teknologia:** Asiantuntijat ovat lähes yksimielisiä tarpeesta vahvistaa Euroopan omaa teknologista osaamista ja vähentää sidonnaisuuksia suurvaltoihin. Erityisen huomionarvoista on asiantuntijoiden erittäin vahva tuki (97 %) teknologisen ja taloudellisen riippuvuuden vähentämiselle suhteessa Yhdysvaltoihin. Tässä kysymyksessä he ovat jopa päättäväisempiä kuin kansalaispaneeli.

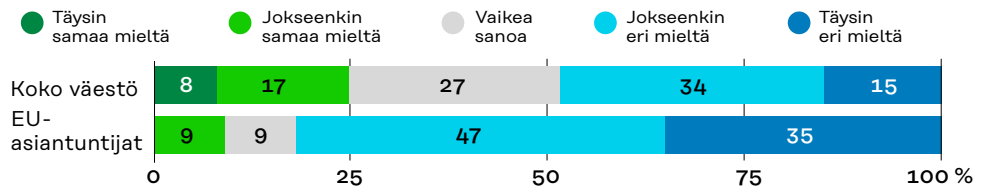
Euroopan on vähennettävä teknologista ja taloudellista riippuvuuttaan Yhdysvalloista, vaikka se heikentäisikin suhteitamme Yhdysvaltoihin (%)

Kuva 16

- **Edunvalvonta ja yhteisvastuu:** EU-asiantuntijoista selvä enemmistö (82 %) torjuu väitteen, että EU olisi hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu. Koko väestössä suhtautuminen on varovaisempaa, mutta myös siellä väitettä vastustetaan (49 %) enemmän kuin kannatetaan (25 %).

EU on hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu (%)

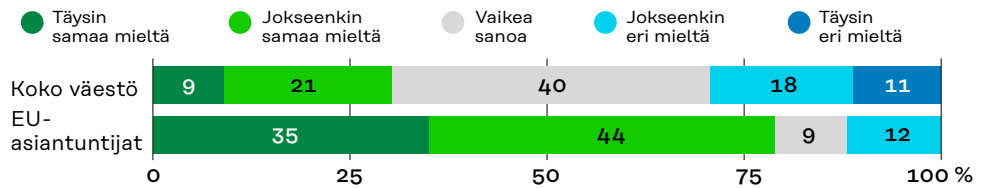

Kuva 17

Sitra/EVA 2026

- **Kauppapolitiikka ja uudet sopimukset:** Ero asiantuntijoiden ja kansalaisten välillä on silmiinpistävä kauppapolitiikassa. Asiantuntijat ovat merkittävästi valmiimpia hyväksymään uudet kumppanuudet ja niihin liittyvät sisäiset sopeutumiskustannukset. Tämä korostuu erityisesti Mercosur-tyyppisissä sopimuksissa: asiantuntijat näkevät ne välttämättöminä strategisina liittoutumina, kun taas kansalaispaneeli suhtautuu niihin erittäin varauksellisesti.

EU-maiden tulisi solmia lisää Mercosur-kauppasopimuksen (Etelä-Amerikan maat) kaltaisia sopimuksia, vaikka ne toisivat haasteita eurooppalaiselle maataloudelle (%)

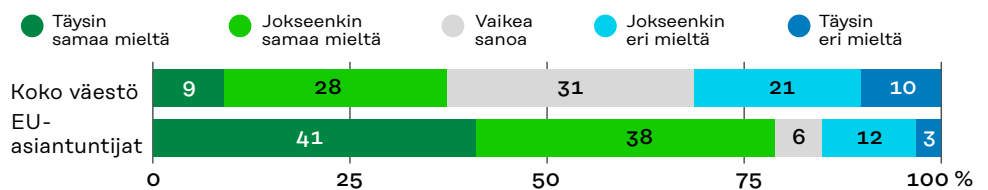

Kuva 18

Sitra/EVA 2026

- **Rahoitus ja EU-budjetin uudistaminen:** EU-asiantuntijoista selvä enemmistö kannattaa EU-rahoituksen siirtämistä perinteisestä alue- ja maatalouspolitiikasta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin. Heistä valtaosa on väitteen kanssa samaa mieltä, ja vastustus jää hyvin vähäiseksi. Koko väestössä suhtautuminen on huomattavasti varovaisempaa. Vaikka siirrolle löytyy enemmän kannatusta kuin vastustusta, suuri osa vastaajista sijoittuu keskelle eikä ota selkeää kantaa. Tämä viittaa siihen, että muutostarve tunnustetaan, mutta perinteisten menojen leikkaaminen herättää epävarmuutta.

EU-rahoitusta tulisi siirtää perinteisestä aluetuesta ja maataloudesta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin (%)

Kuva 19

Sitra/EVA 2026

7. Johtopäätökset

Suomalaisten EU-näkemyks on selvästi muuttumassa: unionilta odotetaan aiempaa enemmän suojaa, varautumista ja kykyä hallita riippuvuuksia epävarmassa maailmassa. Kyselyn perusteella geopoliittinen Eurooppa hyväksytään ennen kaikkea käytännöllisenä turvana, ei ideologisena valtaprojektina.

Kyselyn perusteella suomalainen EU-ajattelu on siirtymässä uuteen aika-kauteen. Euroopan unionia ei tarkastella enää ensisijaisesti markkinoiden avaamisen, sääntelyn tai asteittaisen integraation näkökulmasta, vaan aiempaa selvemmin turvallisuuden, toimintakyvyn ja riippuvuuksien hallinnan kautta. Tämä ei tarkoita, että suomalaiset haluaisivat sulkea rajat tai katkaista suhteet muuhun maailmaan. Kyse on pikemminkin siitä, että avoimuutta arvioidaan aiempaa tarkemmin sen mukaan, missä se lisää Euroopan liikkumatilaa ja missä se altistaa sen ulkoisille riskeille.

Tässä mielessä suomalaiset näyttävät hyväksyvän geopoliittisen EU:n ennen kaikkea vakautta ja toimintakykyä turvaavana toimijana. Euroopan strateginen autonomia ei siksi näyttäyty kansalaisille suurellisena ideologisena ohjelmana tai suurvaltapolitiikan välineenä. Se edustaa käytännöllistä suhtautumista tilanteeseen, jossa taloudelliset ja teknologiset sidokset – energia mukaan lukien – voivat nopeasti muuttua poliittisen painostuksen välineiksi. Tämä näkyy erityisen selvästi suhtautumisessa kriittiseen infrastruktuuriin, suuryritysten valtaan ja Kiina-riippuvuuteen.

Toinen keskeinen johtopäätös on, että suomalaiset eivät ajattele strategista autonomiaa vain suhteessa Kiinaan. Vahvaa tukea löytyy myös riippuvuuden vähentämiselle Yhdysvalloista. Vaikka kyse on liittolaisista, Euroopan tulisi kyetä toimimaan omilla ehdoillaan. Tässä suhteessa turvallisuusyhteistyö ja taloudellinen riippuvuus erottuvat aiempaa selvemmin toisistaan.

Kolmanneksi selvitys osoittaa, että omavaraisuuden lisääminenkin on suomalaisten silmissä ehdollista. Uusia kauppakumppanuuksia ja riippuvuuksien hajauttamista tuetaan laajasti, mutta tuki heikkenee, jos vaikutukset kohdistuvat näkyvästi omiin elinkeinoihin. Tästä syystä strateginen autonomia ei kansalaismielipiteessä tarkoita rajatonta asenteiden koventumista, vaan pikemminkin hallittua sopeutumista geopoliittiseen toimintaympäristöön. Suomalaiset hyväksyvät suunnanmuutoksen, mutta eivät hinnalla millä hyvänsä.

Neljänneksi raportti viittaa siihen, että suomalaisten suhde EU:n arvo-
lähtöisyyteen on muuttumassa käytännöllisemmäksi. EU:lta ei odoteta
ensisijaisesti moraalista johtajuutta eikä myöskään pelkkää oman edun
ajamista, vaan kykyä yhdistää arvot, edut ja strateginen harkinta. Ehkä juuri
tätä tarkoittaa arvopohjainen realismi: kumppanuudet, kauppa ja turvalli-
suus eivät enää noudata samaa logiikkaa kuin globalisaation optimistisena
 kautena kylmän sodan jälkeen.

Niccolò Machiavelli kirjoitti jo 1500-luvun alussa, että harkintakyky
 tarkoittaa ennen kaikkea taitoa erottaa toisistaan eriasteiset haitat ja hyväk-
syä pienempi paha hyvänä vaihtoehtona. Tämä ajatus näyttää sopivan myös
suomalaiseen mielenmaisemaan. Täydellisen turvallisia ratkaisuja ei ole: on
vain parempia ja huonompia riippuvuuksia. Suomalaiset eivät halua
Eurooppaa, joka vetäytyy maailmasta, mutta eivät myöskään Eurooppaa,
joka altistuu sille ilman puskuria. Tässä mielessä EU:lta odotetaan ennen
kaikkea kykyä pitää ikkunat auki maailmaan – mutta omilla ehdoillaan.

8. Kyselyn metodologia

Tämä raportti perustuu suomalaisten aikuisten (18 vuotta täyttäneet) näkemyksiä kartoittavaan kyselytutkimukseen, joka toteutettiin 17.3.–30.3.2026. Kysely tehtiin yhteistyössä Sitran ja Elinkeinoelämän valtuuskunnan (EVA) kanssa, ja sen toteutti Taloustutkimus. Aineisto koostuu 2 047 vastaajasta. Lisäksi kyselyyn kutsuttiin 129 (luku oikea) EU-asiantuntijaa, joista 34 vastasi.

Tulosten virhemarginaali on koko väestön tasolla noin 2 prosenttiyksikköä suuntaansa. Vastaajat edustavat Manner-Suomen 18–79-vuotiasta väestöä. Aineisto on kerätty Taloustutkimus Oy:n internetpaneelissa, ja se on painotettu vastaamaan väestöä iän, sukupuolen, asuinalueen, koulutuksen, ammatin tai aseman, toimialan ja puoluekannatuksen mukaan. Kysely toteutettiin samoilla menetelmillä kuin EVAn perinteiset Arvo- ja asennetutkimukset. Myös osa kysymyksistä on samoja kuin EVAn toistuvissa kyselytutkimuksissa.

Aineisto kerättiin strukturoituna kyselynä, joka koostui useista teemaattisista kokonaisuuksista. Niissä käsiteltiin muun muassa EU:n kilpailukykyä ja taloudellista asemaa, turvallisuutta ja strategisia riippuvuuksia, suhtautumista Yhdysvaltoihin ja Kiinaan, uusia kauppakumppanuuksia, unionin laajentumista, rahoitusta ja päätöksentekoa sekä laajemmin EU:n kehittämistä ja sen tulevia painopisteitä. Kyselyn muut osat julkaistaan myöhemmin.

Kysely on rakennettu siten, että se ei mittaa ainoastaan yleisiä asenteita vaan erityisesti kansalaisten valmiutta kohdata konkreettisia valintatilanteita. Useat kysymykset asettavat vastaajat tilanteisiin, joissa keskeiset tavoitteet – kuten turvallisuus, taloudellinen tehokkuus ja arvopohjainen politiikka – joutuvat keskinäiseen jännitteeseen. Näin aineisto tarjoaa näkömän siihen, millä ehdoilla kansalaiset hyväksyvät geopoliittisen sopeutumisen.

Kirjoittajista

Riikka Marjamäki on ennakoinnin ja koulutuksen johtava asiantuntija. Hän vetää Sitrassa Euroopan tulevaisuus-työkokonaisuutta ja toimii EU:n tulevaisuuden johtamiskoulutuksen pääfasilitaattorina. Riikan ammatillinen tausta on kansainvälisessä politiikassa, konfliktinratkaisussa ja erilaisesta taustasta tulevien ihmisten yhteen tuomisessa.

Timo Miettinen on eurooppalaiseen filosofiaan, aatehistoriaan ja politiikkaan erikoistunut tutkija sekä Helsingin yliopiston dosentti. Hän toimii vanhempana neuvonantajana Sitran EU-kurssilla. Miettisen tutkimus on keskittynyt eurooppalaisten ideoiden kehitykseen, demokratian tilaan sekä politiikan ja oikeuden välisiin suhteisiin. Hän analysoi Euroopan poliittista kehitystä säännöllisesti myös suomalaisessa mediassa.

Sari Tuori on Sitran ennakointitiimin johtava asiantuntija. Hän johtaa ennakointiprojekteja, joissa ennakointitietoa yhdistetään numeeriseen dataan sekä konseptoi päätöksentekoon kytkeytyvää tiedontuotantoa. Sarin ammatillinen tausta on kustannusalalla ja viestinnän johtamisessa.

Lähteet

Bergmann, M. 2020. Europe's Geopolitical Awakening. Foreign Affairs, 20 February 2020.

Blockmans, S. 2022. The birth of a geopolitical EU. European Foreign Affairs Review, 27 (2).

Euroopan komissio. 2024. Standard Eurobarometer 102. Kansalaismielipide Euroopan unionissa. Kansallinen raportti: Suomi. Euroopan komissio.

Euroopan komissio. 2025. Standard Eurobarometer 103. Kansalaismielipide Euroopan unionissa. Kansallinen raportti: Suomi. Euroopan komissio.

Haavisto, I. 2024. Hyvät, pahat ja rumat. Näin suomalaiset ajattelevat Yhdysvalloista, Venäjästä ja Kiinasta. EVA Analyysi No 128.

Leonard, M. 2021. The age of unpeace: How connectivity causes conflict. Random House.

Miettinen, T. 2026. EU kriisien aikakaudella. Sitra.

Stubb, A. 2025. Vallan kolmio. Otava.

Verian. 2026. Luottamus yhteiskunnassa 2026. Pohjoismaisen tutkimuksen Suomen osuus. SuomiAreena ja Pohjoismaiden ministerineuvosto.

Wass, H. et al. 2025. Kansalaiset maailmanpolitiikan myllerryksessä: suomalaisten odotukset ulko- ja turvallisuuspolitiikalle kaksi vuotta Natoon liittymisestä. Natopoll policy brief 1/2025.

Tekoälyn käyttö muistion teossa

Tekoälyä on hyödynnetty muistiota laadittaessa analyysityön tukena. Sitä on käytetty erityisesti vaihtoehtoisten analyysikulmien hahmottamiseen, havaintojen ryhmittelyyn sekä ilmaisun selkeyttämiseen.

Varsinaiset tulkinnat, johtopäätökset ja lopulliset muotoilut perustuvat kirjoittajien omaan arvioon kyselyaineistosta. Tiivistelmä on käännetty tekoälyllä ruotsiksi ja englanniksi, ja ihminen on tarkastanut käännökset.

Liite: Julkaisun kuvat

Kuvan nimi viittaa alkuperäiseen kyselytutkimukseen väitteeseen; numero väitteen perässä viittaa kyselytutkimuksen väitenumerointiin. Osa väitteistä on julkaisussa esitetty myös aikasarjadatan kerä (aikasarjadata) ja osa suhteessa asiantuntija-arvioihin (asiantuntijavertailu).

Kuva 1 Euroopan on vähennettävä teknologista ja taloudellista riippuvuuttaan Yhdysvalloista, vaikka se heikentäisikin suhteitamme Yhdysvaltoihin (v23)

Kuva 2 EU:n tulisi asettaa tiukempia rajoituksia kiinalaisille investoinneille Euroopan kriittiseen infrastruktuuriin (esim. satamat, energiaverkko) (v10)

Kuva 3 EU:n on rajoitettava amerikkalaisten ja kiinalaisten jättiyritysten Euroopan valloitusta (v53)

Kuva 4 Euroopan on vähennettävä teknologista riippuvuuttaan (esim. akut, sähköautot) Kiinasta, vaikka se hidastaisi ilmastotoimia (v47)

Kuva 5 EU:n on edistettävä yhteistyötä muidenkin kuin samanimielisten maiden ja maaryhmien kanssa (v58)

Kuva 6 EU pystyy kilpailemaan tulevaisuudessa tasavertaisesti Kiinan ja Yhdysvaltojen kanssa (v49)

Kuva 7 Euroopan maiden tulisi suosia hankinnoissaan eurooppalaisia yrityksiä, vaikka se nostaisi tuotteiden ja palveluiden hintoja (v31)

Kuva 8 Euroopan tulisi aktiivisesti hakea uusia kauppakumppanuuksia nousevien valtojen (kuten Intia, Brasilia tai Vietnam) kanssa vähentääkseen riippuvuuttaan Kiinasta (v45)

Kuva 9 EU-maiden tulisi solmia lisää Mercosur-kauppasopimuksen (Etelä-Amerikan maat) kaltaisia sopimuksia, vaikka ne toisivat haasteita eurooppalaiselle maataloudelle (v51)

Kuva 10 Vaikka taloudellisten riippuvuuksien vähentäminen Kiinasta on tärkeää, tiukka irtautuminen sen markkinoista on Suomelle kestävä tavoite (v39)

Kuva 11 EU on hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu (v05)

Kuva 12 EU on hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu (v05) aikasarja

Kuva 13 EU esittää kehittyville maille liian tiukkoja vaatimuksia ympäristön ja ihmisoikeuksien suhteen, mikä vaikeuttaa uusien kauppasopimusten syntymistä (v22)

Kuva 14 Miten seuraavien asioiden tulisi sinun mielestäsi tulevina vuosina painottua EU:n toiminnassa verrattuna EU:n viime vuosien toimiin? Tulisi painottua nykyistä...

Kuva 15 EU-rahoitusta tulisi siirtää perinteisestä aluetuesta ja maataloudesta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin (v34)

Kuva 16 Euroopan on vähennettävä teknologista ja taloudellista riippuvuuttaan Yhdysvalloista, vaikka se heikentäisikin suhteitamme Yhdysvaltoihin (v23) asiantuntijavertailu

Kuva 17 EU on hyvinvoivien eurooppalaisten maiden itsekäs edunvalvontakoneisto, jolta puuttuu maailmanlaajuinen yhteisvastuu (v05) asiantuntijavertailu

Kuva 18 EU-maiden tulisi solmia lisää Mercosur-kauppasopimuksen (Etelä-Amerikan maat) kaltaisia sopimuksia, vaikka ne toisivat haasteita eurooppalaiselle maataloudelle (v51) asiantuntijavertailu

Kuva 19 EU-rahoitusta tulisi siirtää perinteisestä aluetuesta ja maataloudesta korkean teknologian ja vihreän siirtymän innovaatioihin (v34) asiantuntijavertailu

SITRA

SITRAN MUISTIO 8.5.2026

Siträn muistiot ovat tulevaisuustyömme taustaksi
tuotettuja sisältöjä.

ISBN 978-952-347-469-7 (PDF) www.sitra.fi

SITRA.FI

Itämerenkatu 11-13
PL 160
00181 Helsinki
P. +358 294 618 991
LinkedIn @Sitra